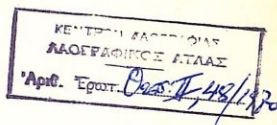


48

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)



41

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ



ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

27-30 Ιανουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κομποπόλις)...Ἰ.τ.ε.α......
(παλαιότερον ὄνομα : Κομπεσιαρί Ἐπαρχίας Καρδίτσας
Νομοῦ ... Καρδίτσας.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Σπυρίδων
Νοτόπουλος.. ἐπάγγελμα .. Διδ. λ.σ......
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ἰ.τ.ε.α. - Καρδίτσας.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. ἀπὸ τῆς γεννήσεως
45 ἐτ.
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :

α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον .. Αθανάσιος.....
..... Νοτόπουλος.....
ἡλικία... 82.. γραμματικαὶ γνώσεις... Α' Δημοτικῶν
..... τόπος καταγωγῆς Ἰ.τ.ε.α......
..... Καρδίτσας.....

β) ἐπάγγελμα Νοτόπουλος... 65 ἐτ.
εὐχεσθῆναι δημοτικῶν.

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; α) Διὰ 6 πορὰν. Πλατὰ. Τρανές. Στενά.

β) Διὰ βοσκήν. Σαράντα. Βάλτοι. Ηλιώτινα.

Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; Ἐπὶ τῶν 6 πορὰν. Πλατὰ. Τρανές. Στενά.

2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ.

Εἰς τὰς 6 πορὰν. Πλατὰ. Τρανές. Στενά.

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Γενικῶν. Διὰ τὴν περιουσίαν. Ἀλλὰ. ὡς πλεον.
ἐν ἐργασίᾳ. ἡμερομίσθων. Ἰ.τ.ε.α. Πλατὰ.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *ἀσχολοῦνται μὲν τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν*.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... *καὶ*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;
εἰργάζοντο ὡς ἄτομα ἀντὶ τοῦ εὐεκαρίαιστα δαχ. μηνιαίως. (40 δαχ. δίνεν γ.ω.μ.αὺ.)

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆχοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) *Κουλουτζίδες* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...
ἡ χειροτέρα.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;) *ἐν χρήμα*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;
ἐποχικῶς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἐν χρήμα 1,50 ἡμερησίως προήρχοντο ἀπὸ τὰ γ.ω.μ.α.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ... *ναὶ εἶχον ἐκ τῶν*...

κονάμια οἱ Ἀφεντάδες δούλοι καὶ δαῦλες ἀπὸ...

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νεαὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐπήγαγιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Γ.Ι.Ν.Ο.Ν.Τ.Α.Ν. ὁμαδες καὶ ἐπήγαγιναν ἐκ τῆς περιφέρειαν Αἰαρίνης*.....

β) Ἐπήγαγιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ... *καὶ* ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... *ἐποχικῶς ὡς*.....
ἐργάται (θεριβτές).....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Δεν ἐλιπαίνοντο με τίποτε.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ..1938.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ..Απὸ τοῦ ἔτους 1905.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατασκευάζε, τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἢ προμήθεια αὐτοῦ; ..

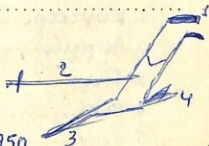
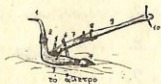
..? Ἐκρημινοπολὶν τοῦ φρονεφτερά καὶ ἡ προμήθεια ἐγένετο ἐκ Γερμανίας.....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. λαβή..... 4. πτερό... 7..... 10.....

2. σταβάρι... 5..... 8.....

3. ὄμι... 6..... 9.....



- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) 1950.....
3) Μηχανὴ θερισμοῦ ...1925.....

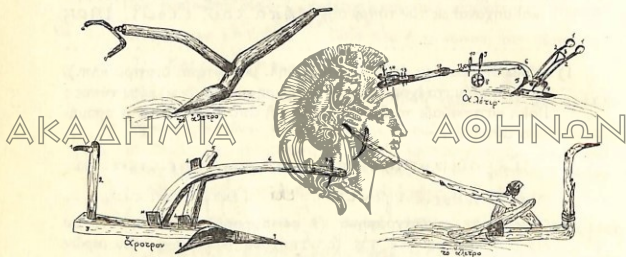
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)... ..

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ 1925.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

..τοῦ κατασκευάζαν μόνον του.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;



3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. κοντάρι.....6.11.

2. Μιρμός.....7.12.

3. Ξυχός.....8.13.

4. ὕψι.....9.14.

5.10.15.

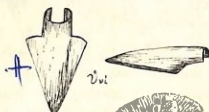


(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἦτο. μαρφη. δ. λ. σ. τ. ο. υ. ς. α. γ. ρ. ο. υ. ς. ...



- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

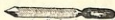
6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ;



εἶ. σ. δ. κ. ρ. α. ...

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.)

σ. κ. ε. π. α. ρ. ν. ι. , α. ῥ. ν. α. ρ. ι. ...



ρινι ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. Βόες καὶ ἵπποι......

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; ὄχι......

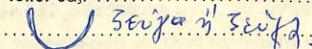
9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
Ναί......



Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύ-
λια κλπ.).



10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν πῶν ζευγῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας.



11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν).

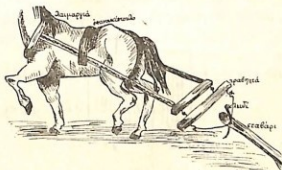
κουλλούρα.....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; ἀπὸ πρὶν.

Πῶς γίνεται ἡ ζευγίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; ἐν τῷ
ζυγῷ. προσδέκεται ἡ τεινέτα (σιδηρία) καὶ ἡ
μαγνήρα τῇ σιδηρίᾳ ἐν τῷ ἄροτρον.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

λεμναριά· ἡεφαλαριά· ~~εαφαριάει~~ ^{ἡαλαφάρια}·
 ραλαφάρια.....



ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
 τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα
 ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας

Παύτα γε... ¹¹ ~~ἀνδρες~~.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Βάσαν· τὸν· Σωφόν· ἐπὶ τῷ

τραχήλῳ· καὶ φροδένον· τὴν· μαχλίναν· ἐκ τῷ
 ἄροτρον.....

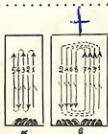
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. Προδένον
 τὰ· παλαμάρια· ἐπὶ τῷ· φάλαγγι· καὶ· σὶ...
 φάλαγγι· ἐν· τῷ· ἄροτρον.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζώων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
 Μὲ· λουριά· (σχοινία)· αἵτινα· ἔχουν· δεθῇ· ἐν· τῷ
 ἡείρετα.....

- 4) Σχεδιάσατε πῶς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Παλαιότερον.. αὐλακας.. κατ'εὐθείαν γραμμὴν
.. σήμερον.. Περιφερειακῶς.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;



Σημειώσατε μετὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὲς ἢ σποριάς, ντάμιες, σιασιές, μεσδραδες κ.λ.π.); Παλαιότερον μετὰ σποριάς.....
σήμερον μετὰ χι.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακιάν ;

.. μετὰ αὐλακίων.....

- 6) Πού ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ; .. ἐν... καὶ... ἐφ' ἑνὶ.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ.

.. κατ'εὐθείαν.. καὶ... βαθύ.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *εἰς ἑξ. α. τὰ ὀργώματα*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτὰ π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

ὀργωμα, διβόλισμα, περιάρισμα καὶ ἕτερα ὅσορα

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ὀργωμα, ἀλάτισμα καὶ φύτευμα

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν... ..

ἐν ἔτει

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; ... *1 πν ἄρχομεν, ... ἐν ὀργωμα* ..

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι*· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

βαμβούλι

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρν, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἄλλει-
ψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

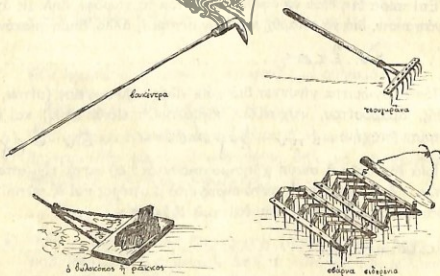
..Μέτην. ἄξάλη. η'. ὁποῖα. εἰς τὸ. ὑδάτω..
μέρος. φέρει. σίδηρον. πεπλατυ. σμένον..
.....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
σμα, διβόλισμα);

Ναί.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα,
τσάπ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

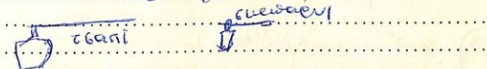
..χρησιμοποιοῦνται. ἅπαντες. τοῖ.
κατεπίρω..
.....



γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

..Τ.Γ.Α.Π.Ε. - Δ.Μ.Ε.Θ.Α.Ε.Ν.Ι.....



- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργανωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

..οὐδ.εὐ. - ἐπ.η.γρασκ. - αὐ. - βουδα.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους? Ἐργαλεῖα ποιοῦντο, μηχανήματα, ὅπλα, ὅργανα

ρεβ.δια.γ.φαιές, τα.ρεβ.δια.ιατα.γραμ.μας.
..φαιός - σκαχ.τα.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..ἀμμοουδερα.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ, πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. Δα. - χί.ν.κα. - το.ια.ε.γ.

.....ε.α.φ.ι.ε.ρ.γ.ε.ια.

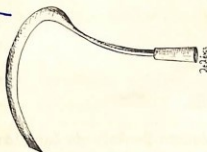
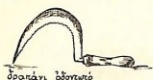
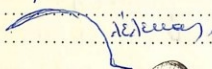
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Μέ δρεπάνι καὶ λεύεα



Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων ειδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

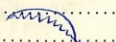
- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα)

Μέ κοσσοῦς



- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)

... ἡ τοῦ ὀδοντωτοῦ



- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

Χειρολαβή... Σκελετός... σιδηροῦς σκελετός...
... δέν... ἐνομοθεσίαν

- 5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θερμτικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) . *Βί. σ. σ. δ. τ. φ. α. λ. α. τ. ρ. ρ. ο. β. τ. α. ἰ. ε. ι. α. ξ. ε. ἰ. α. ν. χ. ι. ρ. α. φ.*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμός με τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *ὁ. χ. ι.*

β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *ὁ. β. ο. τ. ο. σ. μέ. τ. ρ. ο. υ.*

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένου) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *ἐ. λ. ε. γ. ο. υ. κ. ο. ὁ. ρ. α. ι. τ. ο. ν. ι. ε. ι.*

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; *οἱ. θε. ρ. ι. σ. τ. α. δ. ε. ι. ἑ. θε. ρ. ι. σ. ο. υ.*
τ. α. ι. ἀ. π. ὁ. π. ἰ. σ. α. ἀ. ἰ. λ. ο. ι. ἑ. ρ. οἱ. τ. ε. υ. α. ν. τ. ἰ. ρ.
χ. ε. ι. ρ. ε. ι. ἀ. ὁ. τ. α. ι. ἐ. λ. ε. γ. ο. υ. κ. ο. μ. η. π. α. γ. λ. α. ζ. ἰ. δ. ε. ι.

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Π. ο. λ. λ. α. ἰ. δ. ρ. α. γ. μ. α. ἑ. γ. ἰ. τ. ἰ. κ. α. ἰ. σ. ἰ. ἰ. υ. α. τ. ε. ἰ. θ. υ. ν. ε. α. ν.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ἀγκαλιές



γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

ἄνδρες καὶ γυναῖκες, δέν
ἤρχοντο ἀπὸ ἄλλων τόπων

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐξοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθεῖσθε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

δέν ἐβάσταζαν τίποτε

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Πάντοτε... ἡμέραν... Δευτέραν,

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

Ναί,

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. ~~Μετὰ τὴν ἐξέλεσιν τῶν ἀθέριστων ἀποκοπέντας~~

καὶ δρεπανίσαν. ὅψιν δὲ καὶ δταν. πέρτοκτα
καὶ ἔμπαινε. μὲ μύτη. ἐκ τῆς ἑδαφ. θα. εἶχανε
τοῦ χρόνου. κακῆ. κοδινά. εἰν. ἰδ. δρεπανί. ἐπικτε
ἐκ. κα. πλάγια. καν. χρόνου. κ. κοδινά. δὲ
θα. ἦτα... ἐλεαν. π. ο. κ. π. κ. κ. !,

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

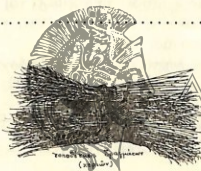
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

... Ἐδ. ἐν. κ. ν. το. αἰ. μ. εἰ. σ. ω. ε.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουσιδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

..τὰ..δεμάτια..ἐδέοντο..μὲ..βρόυλα..
 ..ἓνα..εἶδος..χόρτου..τὸ..δοῖον..ἦτο.....
 ..κατὰ..λλήλων..τὸ..δέξιμον..τὸ..ἐκείναι
 ..εἰ..μ.π.α.γ.α.τ.ζ.ι.δ.ε.ς.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΛΟΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Συμμετροῦντο..εἰς..4-5..μέτρα..τοῦ.....
 ἀγροῦ..καὶ..ἐλέγαντο..τεγρένια..τὸ.....
 καθε..τεγρένι...εἶχε..100..ἔως..120.....
 δεμάτια, ἀν.α.λ.φ.κ.μ. μὲ..τὴν..παρα-
 χωρη.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

...Δ.εὐ. γίνεται καλλιέργεια...αὐτῆς...

...ἐν...πρὸς...ἀντα...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

στ.' Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ...ὅχι.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.).

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Συνεκεντρώνοντο εἰς τὸ ἀλώνι....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν ἢ ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησός τι. εἰς τὴν αὐλὴν.

Ἐκκεντρώνοντο εἰς τὴν αὐλὴν.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι ;

Ἐπῆρχαν μόνιμῶς τοποθετεῖσθαι, τὰ λεγόμενα ἀλώνια.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ;

Ἐξω τοῦ χωρίου.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
σίς του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Καὶ δε... οἰκογένεια... εἰχε... πό... διὰ... τῆς...
... ἀλώνι... ..

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἀ. π. ὁ ἀρχαῖος
... οἰκιστὴς... μέχρι... τέλους... ἀρχαῖου... ..

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Χωματὰ χεῖν· α·

... ἰσοπεδωμένα... καὶ... ἐν... σχῆμα... κεῖται...
.....
.....

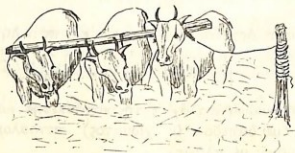
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)· ἐγένετο... μόνον... καθαρισμὸς...
... τοῦ... ἀλωνιῶν... ..
.....
.....

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; Ἡ... προετοιμασία
... ἐγένετο... ἐν... ὥρῃ... μὲν... ἡμέραν... καὶ...
... ὥραν... ..

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

Δελ. απ' αρχ. αλκυονίδων, αλλά ποσά δεσφ. αν
κατω με τη σειρά τα δεσφ. και τα αλκυ-
ονιδων με την αδομα ν.γ.



- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νηῦ ξύλινος στῦλος ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπληγρός, στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

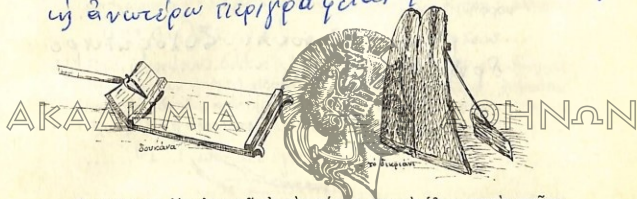
ἐν τῇ δουλείῃ. ζεύγεται. δ. δ. ἵπποι καὶ...
ἐπὶ τῇ δουλείῃ. καθεστῇ. δ. ἐλευθερίῃ. ὅπου
~~καθεστῇ~~ κρατῇ. καὶ ἰνὶ αἵματι. καὶ περιφέρει...
καὶ φέρει. καὶ ζῆτα,

- 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *ἐν τῇ δουάνῃ*
προσδένονται οἱ φαράγγες καὶ ἀπὸ λαοῦ φαράγγες με
ἐκαστοῦ οἱ ἵπποι..... οὐκ ἔστιν ἐφαρμαγ.
..... δουάνη

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

ὡς ἀνωτέρω περιγράφεται μετ' ἐνὶ δουάνῃ.



Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ά.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *Δουάνη καὶ*
μεν αἰετοῦ ἀπὸ τεχν. ἐκ τῆς πύλης...
ἔχοντο ἀρ. 56. δι. 57. α. πα. δημητριακῶν

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

ἤρχεται ἀπὸ τῆς 11 π.μ. καὶ

διακόπτεται τὴν 3 π.μ.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

καρπολόϊο - θιρόνιο - ξυλόφυταρο

δοκράνι - μέγαλο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

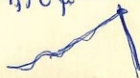


- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; ... Ναι

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἢ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

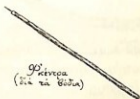
καμουτινήκη - μήκη 1 μ. ἐκρέμετο

χωρὶς δερματίνη - μήκη 1,50 μ.



- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν' *Ε. λε. 7. 20. . 6. τ. ρ. ὠ. μα.*

1. 6. κα. 6. τ. ρ. ὠ. μα. ἡ. με. ρ. η. 6. ι. ω. ς.



- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

.. υ. ο. τ. 6. ι. λ. α.

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βόδια ἢ ἀλογα καὶ ἀνέλαμβανον τὸν ἀλωνισμὸν

... υ. ι. ἴ. δ. ι. ο. ι. γ. ε. κ. ρ. ρ. α. ι.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

... ο. χ. ι.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

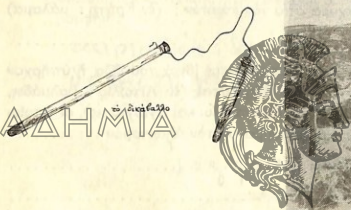
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....



κοπάνος στρογγυλός



ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...



τὸ ἀλάβαλλο

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

.....
.....
.....

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

.....
.....
.....

23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) 1925.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... 22.6.17.α.....

Λίχνισμα.. με' καρποθ.β.β.....
.....
.....



Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

ἔρχεν..σ.κ.ῆ.μα..δ.ε.ρ.α.γ.ῆ.λ.ο.ν..ἔ.θ.ε.ι.α.ν..ἑ.π.α.ύ.α..
 ὡ.δ.ρ.ε.η.δ.α.ι..μ.έ.δ.ι.α.η.α.ν..κ.α.ί.ῶ.π.ρ.ό.ν.ο.ν..
 .ν.ά..ἔ.χ.ο.ν..ἑ.ε.θ.ε.ί.α.ν.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

..κ.α.ρ.π.ο.τ.ῆ.ς.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

.....αἰ.ν.δ.ρ.ε.ς..κ.α.ί..μ.ν.αἰ.μ.ε.ς.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

..π.ε.ό.ρ.ε.π.ι.α..α.φ.ῆ.ν.ο.ν.τ.ο..δ.ι.α.τ.ρ.α.φ.ῆ.ν..κ.α.ί..
 ..ζ.ώ.ων.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

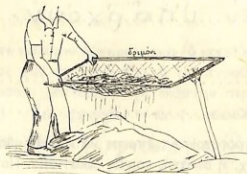
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μ.Ε.Τ.Ε. δ.ρ. θ. μ. ο. κ. ι. ... λ. ο. ... ε. ο. ο. ε. ι. ν. ι. δ. α. ν.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

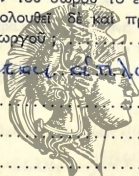
..τοῦ δ.ρ.ι.μ.όνι..ἐστὴν ἱ.τε.α. ἐπὶ..ἔ.λ.α. καὶ.....
 ..μαζάων..δ.ι.α. συνεχ.α.δ. ρ.μ.θ.μ.ι.α.α. π.ι.ν.ή.δ.ε.α.ν
 ..ἐδ.ρ.ι.μ.όνι.δ.αν..δ.η.λα.δ.ή. ἐ.π.ι.π.α.ν. κα.τ.ω. εἰ.....
 ..υ.δ.ι.α. καὶ..κα.ρ.έ.μ.ε.α.ν..εἰ.λ.δ.δ.ρ.ι.μ.όνι.
 ..λ.α.μ.δ.τ.ω.λ.λ.....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

..ὁ.χ.η.μ.α.τ.ί.τε.α.μ. εἰ.π.λ.ῶ.ς. εἰ.δ.ω.ρ.οῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



- 8) Ἄλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

.....Δ.ε.ν...ὑ.π.ά.ρ.χ.ο.υ.ν.....

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

Δεσάτη. μέτρον. βιδάφρα. μία. βιδά-
ρα. είχε. 10. βιδάδες.



κρύσταλλοι



bedou'p.

- α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

- 3) Πού ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας). ἐν τοῖς οἴκοις... ἀποθηκεύεται

.....
 Τομείς Επ. Λειτουργίας.....

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ;

... *εἰς τὰ ἀχευμένα*

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τούτων καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

... *Μετὰ τὸ ἀλώνισμα δια*

... *τεριευνίεσθαι*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχυῶν,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς· ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... *τῶν 40 μαρτίων 9 Μαρτίου*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

... *τὸ πρωτὸν*

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν τήν πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ;...

.....γυναῖκες.....

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, άπό ποιον μέρος ;

.....σεουπιδία τῆς αὐτῆς.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ἡ τὴν ἐξέπ. οὐραν. τῆς αὐτῆς γίνεται

ωρῶς καὶ ἀνδραγαθῶς καὶ ἄγως δαΐ...

καὶ αὐτῶν τῶν σεουπιδίων ἐστὶ δαΐ καὶ αὐτῶν

καὶ τὰ ξύλα.....

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

.....

.....

.....

.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

.....

.....

.....

.....

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

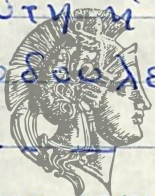
Ἑρώτησις 5^η

(Τραγούδι κατὰ τὸν θερικόν.)

Ἠλιερ' τὸ τί μᾶς ἄρῃσες
οὐ' ἀρχεῖς νᾶ βασιλέψῃς;
ὅς' καταργίῃς ἢ ἔργατιά
καὶ οἱ ξενοδολεῦτάδες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



Σέ καταργίῃς καὶ μιά νιά
~~πᾶσι~~ τριῶν μερῶν νυφούλα
πᾶσι τὸν ἄνδρατς ἄρρωστο
βαρεῖς γιὰ νὰ πεθάνῃ

[ΣΠ. ΛΟΤΟΠΟΥΛΟΣ]

ΚΑ, Έρωτ. Θροσ. II 48 / 1970.

Περιγραφή του Γεωργίου Λίου
πρό του 1920.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

AKAΔHMIA



AOHNΩN

Περιγραφή του Γεωργικού βίου.

Ἐξετάζομενος ὁ τόπος ἡτέα-καρδίτης, παραάσκει
κουτσιαρί ἢ κοτσερί ^{αἰώνιος} εἰς τὴν Τουρκικὴν, Σταθμός.
Ἔδω οἱ τούρκοι ἐρχόμενοι ἀπὸ Καρδίτσαν μετὰ τοὺς
ἀραμπάδες (ἔϋλινα διτροχα ἀμάξια) ἐστάδμευον
διὰ βεμούρας καὶ τὴν ἐπομένην βεμινάσαν διὰ
λαρίβαν, ἣτις εὐρίσκειτο εἰς ἀπόστασις 30 χιλιομέτρων.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

Τὰ γεωργικὰ κτήνηματα διαίρουτο εἰς δύο κατηγορίας.
Ἐν τῇ σπαρτῇ καὶ εἰς τῇ βοσκότητι. Τῇ μεγαλύτεραν
εἴτασιν κατεῖχον οἱ βοσκότοποι. Καὶ αἱ δύο κατηγο-
ρίαι ἦσαν τριγλίεσαι. Ἀρξεντάδων δηλαδὴ τῶν τούρ-
κων. Γενικῶς οἱ κατεῖχον τὸν κουτσιαριστὴν δὲν εἶχον
ἰδιόκτητα κτήνηματα καὶ ἐξέλεον ^{ἐπὶ τὸν κορμὸν}
ἡμερομισθίου εἰς τὴν βοσκάναν καὶ ἐπαλοῦντο κου-
λουτσίδες. Τὸ ἡμερομισθίον ἀνῆρχετο εἰς 1,50 δεχ. ἢ
40 εἰς 45 δεχ. μηνιαίως διψῶμα κατὰ τὴν τότε
διάλειπτον. Σίψωμα = χωρὶς ψωμί.

Ἐπεὶ δὲ τὸ εἰσόδημα τοῦτο ἦτο ἀνεπαρκές διὰ τὴν
ζωὴν τῶν οἰκογενειῶν, οἱ νέοι καὶ νέαι τῷ χωρίῳ
ἐκχημάτιζον ὁμάδας καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς
θερισμοῦ, μετὰβαίναν εἰς περιφέρειαν λαρίβης καὶ
εἰργάζοντο. Ἐπαλοῦντο δὲ θεριστάδαι, ἐκείνῃ φαί-
νεται ἦσαν μεγαλύτεραι εἰτάσει ἐσπαρμέναι
διὰ οἴτου καὶ τὸ ἡμερομισθίον μία ἔως δύο δεκά-
ρες μεγαλύτερον.

Τὰ χωράφια δὲν ἐλιπαίνοντο. Τὸ πρῶτον ἡ χρεὶς τῆς
χημικῆς λιπάσεως ἔγινεν τὸ ἔτος 1938.

Τὸς φυσιμῶς (μὲν πρὸς ζῶων) ἔγινεν χρεὶς μᾶλλον ἐνω-

ρίτερον.

Ταίς ειδήρ' ἄροτρα ἐχρησιμοποιοῦνθαι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1905. Ταῦτα ἦσαν μονόφτερα καὶ εἰσήχοντο εἰς Γερμανίας.

Ἡ καλλιέργεια μὲν τραυτέρ ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950, αὐτὴ δὲ θεριστικαὶ μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1925.

Ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω μηχανημάτων ὁ γεωργὸς ἔφερε ματὺ τοῦ κατὰ τὸ ὄρυγμα καὶ διάφορα ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ὅπως τὸ σπασάρι, τὸ ἀρνάρι, τὸ κλειδί καὶ τὴν ἀξάλη.

Θερισμός.

Παλαιότερον ἐθέριζον μὲν δρεπάνια καὶ λέλεμα. Μὲ τὸν λέλεμα (μεγάλον δρεπάνον) ἐθέριζε ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. Τὰ δὲ πόρτα τὰ ἑμποῦντο μὲ κοβίε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΙΤΑΡΕ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΝ ΔΕΚΑΤΗ ΜΑΡΤΙΩ

Ἄλλοι ἐργάζονται οἱ ὁποῖον ἐκαλοῦντο Μπαχλατζίδες.

Ὁ θερισμός κατ' ἐθῆμον διεκίζεν πάντοτε ἡμέραν Δευτέραν. Μόλις ἐτελείωνε ὁ θερισμός πετοῦσαν τὰ δρεπάνια ὑψηλὰ καὶ ὅταν πέφτοντας κατὼ ἔρπαινε ἡ μύτη τοῦ δρεπανίου εἰς τὸ ἔδαφος δὲ εἶχανε τοῦ χρόνου καλὴ βοδεα, εἰάν ὅμως τὸ δρεπάνον ἔπευτε εἰς τὰ πλάγια, τοῦ χρόνου ἡ βοδεα δὲν εἶτο ἡτοῖα νοποιημένη. Κατὰ τὸν θερισμόν οἱ θερισταῖδες διὰ νὰ διασπεδάσων καὶ τὴν κούρασιν ἔλεξαν καὶ διάφορα τραγούδια, ὅπως τὸ παρακάτω:

Ἄηλιε· τὸ τί μᾶς ἀρχήσῃ
 καὶ ἀρχεῖς νὰ βασιλέψῃς;
 σὲ καταρχιώτῃ ἢ ἐργατιά
 καὶ οἱ ξενοδουλευταῖδες.

Σέ καταριώτη καί μιά νιά
τριῶν μερῶν νουφούλα
πόχει τόν ἄνδρα τῶ ἄρρωστο
βαρειά χιά νά πεδάνη.

Τά δερμάτια συμμετρούντο εἰς 4-5 μέρη τοῦ ἀχροῦ καί
ἐκκαλοῦντο τσιρένια. Τό κάθε τσιρένι εἶχε 100-120 δερμά-
τια. Κατόπιν ἤρχιζεν ἡ μεταφορά τῶν δερματικῶν διά
μάρρων εἰς τό ἀλώνι. Ἐκεῖ ἔκταναν τήν θερμότητά το-
υ ἀποθεπώντας τὰ δερμάτια σταυροειδῶς. Τά ἀλώνια ἐν-
δρίβοντο ἔξωθεν τοῦ χωρίου καί εἰς μεταφερέτο καί
ἡ εὐνοχμία διά νά περάσῃ ἐλάνηρα τό μαχαίρει
ἀπό ἀρχαῖς ἰατρίας μέχρι τέλους Αὐγούστου ὅπου ἐπὶ
ἐτελείοντο ὁ ἀλωνισμός.

Τά ἀλώνια ἦσαν χωριστά χῶνα εἰς ἐκὼν καί ἐκὼν
κατασκευασμένα. Ἐν ὑπὸν ἔχοντο ἐκὼν ἀπὸ
στύλας. Τοποθετούσαν τὰ δερμάτια μέ τή σειρά καί κα-
τόπιν ἔβεναν δύο ἰσχυροῦς εἰς τήν ἐδοντωτήν δο-
μαίνην ἀνέβαινε ὀπάνω ὁ ἀλωνιστής καί ἤρχιζε τό
ἀλώνισμα. Τά ἀλόχα ὑπὸ τήν ἀπειλήν τοῦ μαμου-
τοῦ (μοιστέριου) τοῦ ἀλωνιστοῦ περιφέροντο μέ τα-
χύτητα μέγα καί τὰ στάχνα ἐτρίβοντο ἀπό τὰ
πέταλλα τῶν ἀλλόχων καί τὰ δόντια τῆς δομαίνης.
Τά δόντια τῆς δομαίνης ἦσαν κατασκευασμένα
ἀπό εἰδιυή σιληρή πέτρα (λιθάρι) ἢ ἀπό λαμα-
ρίνα. Τό ἀλώνισμα ἤρχιζε τήν 11ην π.μ. καί διαιώπι-
το τήν 3ην μ.μ. καί κατόπιν ἤριζε τό λίανισμα.

Ἀπαραίτητος ὅμως ἔπρεπε νά φυσᾷ ἀέρας διά νά
διώχῃ μακριά τὰ κότεύλα. Ἐκρημιμοποιούντο
δὲ κατὰ τό λίανισμα τὰ ἐξῆς ἐργαλεῖα.

Τό καρπολόγ, τό σιμούλι, τό ἑυλόφισμα καί τό

δριμόνι. Τὰ χονδρά κότευλα τὰ ὅποια δὲν ἀπορρο-
μύνονταν μὲ τὸ λήχνισμα, τὰ ἔβαζαν μέσα εἰς τὸ
δριμόνι καὶ τὰ δριμόνια ζαν. Τὸ δριμόνι ἦτο κατα-
σκευασμένον εἰς χονδρῆς λαμαρίνας καὶ τὸ κατὰ
μέρος εἶχεν ὅπαις. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὅπαις μὲ τὰς
μυήσεις τοῦ δριμονίου ἔπερτε τὸ σιτάρι καὶ μέσα
παρέμειναν τὰ κότευλα τὰ ὅποια καὶ πετασθέντα
εἰς παραμείναν μέρος. Οὕτω εἰς τὸ τέλος ἐκχυμα-
τίζετο εἰς ὡρὸς μὲ καθαρό σιτάρι. Εἰς τὴν κορυ-
φὴν τοῦ ὡρᾶς ὁ ἀλωνιστὴς ἐκάρφωνε τὸ δρεπάνον
μὲ σιμπὸ καὶ τοῦ χρόνου νὰ ἔχη καλὴ καὶ καθα-
ρὴ σοδειά. Κατόπιν ἤρχιζε τὸ μέτρημα τοῦ σιταρίου.
Ὡς μονάδα μετρήσεως τοῦ λαοῦ εἶχανε τὴν
μίσαι βιδούρα. Μία βιδούρα ἴσον 10 βιάδες.
Ἡ βιδούρα ἦτο κατασκευασμένη ἀπὸ ὁλνδριμὴ ματαβιευασμέ-
νη ἀπὸ χονδρὴ λαμαρίνα. Κατόπιν τὸ σιτάρι
τὸ μετέφεραν εἰς τὸ σπίτι καὶ τὸ ἔβαζαν μέσα εἰς
τὴν κοφίνην. Αὗτὲς ἦσαν πλευτές μὲ λυγαριές καὶ
ἔπαιρνε ἡ μάδε μιά ἀπὸ 10 εἰς 15 βιδούρες.
Ἀπὸ τὴν κοφίνην κατόπιν ἔβγαζαν μὲ τὴν βιδούρα τὸ σιτά-
ρι καὶ ἔδιδαν τὰ χρεωστικὰ, τὸ παπαδιάτιμο, τὸ
ἀγροφυλακιάτιμο καὶ τὸ χιὰτριμο.
Χρῆσις τῆς ἀλωνιστικῆς μηχανῆς ἔγινε τὸ ἔτος 1925.

ΠΥΡΑΙ.

Ἀνδρουν φωτιές τῶν 40 μαρτύρων διπλασιάζουν τὴν 9ην
Μαρτίου πρὸς ευφοροδρόμὸν τῶν φιδιῶν.
Εἰς τὴν ἐξώπορτιαν τῆς αὐλῆς ἡ νοικοκυρὰ κἀνει ὡρὴν
τὰ σκουπίδια τῆς αὐλῆς, αὐτὸ γίνεται μὲ τὴν ἀνατο-
λὴν τοῦ ἡλίου, καὶ κατόπιν καθαρίζει ὡρὴν.

Τὰ ~~αὐτὰ~~ βουσιπύδια ἀρχίζουν νὰ καίγονται διχαί-
σικα καὶ καπνοὶ ἐκέρχονται ἰσχυροί. ἑτέρα
ἐκδήλωσης δὲν λαμβάνει χώραν. —

Ὄνομα πληροφόρητα

Ἀθανάσιος Νοτόπουλος, ἱερέως καρδίου
82 ἐτῶν.

[Σπυρίδων Νοτόπουλος, δίδλος
Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ἀπὸ τῆς 27-30 Ἰανουαρίου
1970]

Σημείωσις: κατεβλήθη προσπάθεια νὰ ~~αὐτὸς~~
γραφῇ ἢ παροῦσα ἐργασία εἰς τὴν διαλεκτὸν
τοῦ τόπου, ὅσον ἦτο δυνατόν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΟΤΟΠΟΥΛΟΣ
1970

Ἑρώτησις 5^η

(Τραγούδι κατὰ τὸν θείον.)

ἥλιε μὲν τὸ τί μᾶς ἄρρηδες
οὐκ ἄρχεις νῦν βασιλέψης;
δέκαταρχιότην ἢ ἐρχατιά
καὶ οἱ ξυνοδοῦλευτάδες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



Σέκαταρχιότην καὶ μὴ νῦν
~~πᾶσι~~ τριῶν μερῶν νυφούλα
πᾶσι τὸν ἄνδρα δῆλον
βαρεῖα γὰρ νῦν πεθάνη

[ΣΠ. ΜΟΤΟΠΟΥΛΟΣ]

Διδάκτορας Ἀττικής.